

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р Левчо Георгиев

на дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен „доктор“,
в област на висше образование 1. Педагогически науки,
професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по (Методика на
обучението по словесно-изпълнителско и театрално изкуство),

Тема: „Словесно-изпълнителски интерпретации на басни за развитие на
рефлексия у 9-10-годишните ученици“

Автор: Виктория Анг. Чангалова

Научен ръководител: доц. д-р Гергана Дянкова

Актуалност на дисертационния труд:

Темата на представения за рецензиране труд е актуална, тъй като е насочена към проблеми, чисто изследване и разрешаване е важно както в научно, така и в научно-приложно отношение. Жанровото многообразие на литературните произведения, изучавани в началния етап на основното образование предпоставя и многообразие в подходите за приобщаване на учениците към литературно-художественото творчество. Като засяга въпроси, свързани със съвременните образователни тенденции, авторът на дисертацията насочва изследователските си търсения и към възможностите за иновативни образователни алтернативи. Те намират израз в идеята за прилагане на словесно-изпълнителското изкуство в контекста на рефлексивния подход с оглед оползотворяване дидактичния потенциал на баснята в учебния процес по български език и литература.

1. Познаване на проблема:

За постановъчната част на дисертацията е проучен голям по обем теоретически материал в областта на философията, психологията, педагогиката и методиката на обучение по БЕЛ. Извършеният подбор и анализ разкриват, че авторът познава много добре изследваната материя и борава компетентно с литературните факти. В справката за използвана литература са посочени 151 източника, от които 137 на кирилица и 11 на латиница. Използвана е достатъчно

пълна библиографска база, която подпомага дисертантът при обосноваване на съответните постановки и при тяхното успешно решение.

2. Методика на изследване:

Приложените методики са представени стриктно и съобразно научните и изследователските принципи. Обособените критерии и показатели позволяват целенасоченото отчитане на резултатите и определяне статистическата значимост на съответните ефекти. За осигуряване на необходимата точност на резултатите са използвани различни статистически методи и данните са обработени със статистическа програма SPSS за Windows.

3. Структура и характеристика на дисертационното изследване:

Представеният дисертационен труд е в обем от 213 страници. Структурно за съдържанието са обособени въведение, три основни глави, заключение, литература и приложения, които включват 11 страници.

Във въведението се обосновава актуалността на труда, предвид динамичното развитие на съвременното общество, което повлиява моделите на мислене и поведение, ценностите и нормите и на този фон очакванията от образованието „за по-ефективно стимулиране на собствения ресурс за саморазвитие“ (с. 4). Още тук се изяснява фокуса на дисертацията – теоретико-експериментален анализ върху взаимовръзката между басня, словесно-изпълнителско изкуство и рефлексия, които дисертантът аргументира като образователни фактори за успешен учебен процес по БЕЛ в началния етап на основното образование. Представя се научният апарат на дисертационното изследване: обект, предмет, цел, задачи, хипотеза, методи.

Първата глава съдържа две основни части, в които последователно се провежда задълбочен теоретически анализ на взаимовръзката „рефлексивни компетенции – словесно-изпълнителски умения“. Подробно се проследява утвърждаването на рефлексията като научна категория. Дисертантът демонстрира много добро познаване на основните за проблема научни съчинения и изследвания от наши и чужди автори философи, психолози и педагози. Анализирани в контекста на рефлексивния подход към учебния процес и целесъобразно формулирани са теоретическите основания за необходимостта от нов тип образователна среда. На тази база са очертани педагогическите перспекции за развитие на личностната компетентност за рефлексия в начален етап на основното образование. Втората част на теоретическата глава разкрива дидактическият потенциал на словесно-изпълнителските интерпретации на басни

в начален етап на основното образование. Добро впечатление създава синтезираното описание на съвременните характеристики на литературното обучение в началното училище. Акцентираща се върху съдържателната специфика на словесно-изпълнителското изкуство като способ за въздействащо запознаване на учениците с художествени творби от учебното съдържание. Финалните части от теоретичната глава (1.2.3. „Специфика в методиката на възприемане и пресъздаване на лиро-епически творби“ и 1.2.4. „Баснята като литературен жанр за постигане целите на литературното обучение“) свидетелстват за способността на автора да анализира теоретичните концепции и практически подходи, да систематизира основните идеи и да представя своята теза.

Втора глава представя технологичен модел за словесно-изпълнителски интерпретации на басни и развитие на личностна компетентност за рефлексия. Към него авторът не пристъпва директно, а го обосновава върху убедителна аргументация за дидактичния и автодидактичния потенциал на словесно-изпълнителските интерпретации на басня за развитие на личностна компетентност за рефлексия на 9-10-годишни ученици. Теоретичният модел е представен с ясна структура, с точно формулирани цел, задачи, мисия и визия. Предлагаият технологичен модел съответно с разгърнат в поэтапно систематизирани процедури. Основният акцент е върху мотивиране и стимулиране рефлексивните компетенции на учениците в резултат на активната им изява в словесно-изпълнителски дейности при интерпретация на басни. Изведени са основни критерии и показатели, проследяващи наличието и стимулирането на отделните рефлексивни компетенции у учениците. Коректно е представена цялостната организация на изследването (2.2.). Формиращият етап е описан достатъчно обстоятелствено, с необходимата конкретност и технологична яснота.

Резултатите от проведения експеримент са представени в Трета глава. Математико-статистическият анализ е придружен от съдържателен анализ на динамиката по всеки един от основните критерии. Върху тази основа логично са изведени обобщения. Те разкриват ефективността на въведеното в педагогическия експеримент съчетание на нови теоретични теми и практически задачи в обучението по БЕЛ.

В Заключение са обобщени резултатите от извършената изследователска работа. Приведени са достатъчно аргументи в подкрепа на изведената теза за необходимостта от целенасочена работа със словесно-изпълнителски интерпретации на басни, предразполагаща учениците към по-освободено

„добиване“ с литературния текст, което е предпоставка за стимулиране на набора рефлексивни компетентности у тях.

4. Автореферат, справка за приносите, публикациите по дисертационния труд.

Проектът на автореферат отразява коректно дисертационното съдържание. С неговата проблематика са свързани и посочените публикации, които са 5 на брой (4 самостоятелни и една в съавторство).

Справката за приносите е адекватна на постиженията в теоретико-приложен аспект относно създадения теоретичен модел; структурираната критериално-оценъчна рамка за идентифициране развитието на личността компетентност за рефлексия; разработената методика за ефективна работа върху личностно-епически творби в обучението по БЕЛ; реализираната апробация на технологичен модел за словесно-изпълнителски интерпретации на басни, който стимулира необходимия набор от рефлексивни компетенции.

5. Мнения, препоръки и бележки:

Очертаните специфики и прогностична значимост на разработения и апробиран технологичен модел са не само авторска иновативност, но са и значими за педагогическата теория и биха могли да бъдат открити като съществен познавателен принос предвид бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати.

Заклучение:

Считам, че проведената изследователска работа е дело на докторанта и представените изследователски резултати по недвусмислен начин доказват направеното научно допускане в хипотезата на дисертационния труд.

Неговата задълбоченост, аналитичност и логичност ми дават основание да **предложа на Виктория Чангалова да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор“ по научната специалност Педагогика на обучението по... (Методика на обучението по словесно-изпълнителско и театрално изкуство).**

03.11.2015 г.,
Благоевград.

Рецензент:

